

Waldemar Chrostowski

"Śladami Jezusa", Jacek Kucharski
(oprac.), Warszawa 2001 : [recenzja]

Collectanea Theologica 71/3, 232-234

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W. Schweiker jawi się w swej pracy jako erudycyjny, inteligentny i odpowiedzialny badacz wielu trudnych, a zarazem podstawowych kwestii wielu elementów współczesnych koncepcji etycznych i moralnych. Etyka chrześcijańska pozostaje tu nadal podstawowym elementem wszelkiej refleksji wokół szeroko pojętej odpowiedzialności.

Praca anglikańskiego autora jawi się jako niezwykle kompetentna, zwłaszcza w obrazie analistycznym i jednocześnie także syntetycznym. To znakomita refleksja wokół odpowiedzialności. To doskonała i zarazem twórcza synteza wokół natury, źródeł i implikacji kwestii odpowiedzialności.

W wykorzystanej bibliografii można zauważyć liczne pozycje zachodniej tradycji chrześcijańskiej, dzieła filozoficzne, zwłaszcza z zakresu etyki, myśl judaistyczną, polityczne teorie odnoszące się do etyki odpowiedzialności. Brak prawie zupełnie tradycji wschodniego chrześcijaństwa. Miło natomiast odnotować, iż przywołano kilkakrotnie R. Ingardena. Zreszta jedynego autora z Polski, choć z powołaniem na publikacje w językach obcych.

Lektura prezentowanej książki jakby bezpośrednio prowadzi do dwóch podstawowych dzieł kard. K. Wojtyły *Miłość i odpowiedzialność* oraz *Osoba i czyn*. Tam należy oczekiwać i szukać podstaw papieskiej refleksji, tak filozoficznej jak i teologicznej, wokół tych antropologicznych kwestii. Tam zresztą stają zasadnicze zręby i ogólne idee jego całej koncepcji systemu etycznego, który tak odpowiedzialnie rozwija jako papież. Ostatecznie książka W. Schweikera jawi się jako znakomita analiza, a zarazem i synteza literatury dotyczącej odpowiedzialności. Kreatywny charakter tej publikacji zachęca do lektury. Jest ona szansą odpowiedzialnego wnikięcia w zagadnienie postawione w tytule książki.

Całość lektury prezentowanej książki pokazuje, iż mimo koncentracji na etyce chrześcijańskiej, jest ona otwarta na każdego człowieka, który staje wobec problemu odpowiedzialności. Jest to bowiem rzeczywistość związana z moralną refleksją nad egzystencją każdej ludzkiej istoty, niezależnie od przekonań religijnych, filozoficznych czy społecznych oraz kulturowych.

ks. Andrzej F. Dziuba, Warszawa

Jacek KUCHARSKI (zebr. i oprac.), *Śladami Jezusa*, Biblioteka Pielgrzyma 5, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2001, ss. 187 + fot.

Przygotowania do obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, a następnie jego uroczyste przeżywanie, zwróciły uwagę chrześcijan na historię oraz geografie zbawienia. W bulli *Incarnationis mysterium*, ogłaszającej Wielki Jubileusz, Jan Paweł II wypuklił, „pewne znaki, które są świadectwem wiary i wspomagają religij-

ność chrześcijańskiego ludu” (nr 7), wymieniając wśród nich przede wszystkim pielgrzymkę. „Znak ten uświadamia nam kondycję człowieka, którego życie często opisuje się jako wędrówkę. Od narodzin do śmierci każdy z nas znajduje się w szczególnej kondycji *homo viator*” (*tamże*). Wskazując na najważniejsze cele pielgrzymowania Ojciec Święty wyliczył Rzym, Ziemię Świętą, a także dawne i nowe sanktuaria poświęcone Maryi i Świętym. Wzgląd na Ziemię Świętą znalazł też wyraz w ogłoszonym 29 czerwca 1999 r. przez Jana Pawła II doniosłym *Liście o pielgrzymowaniu do miejsc związanych z historią zbawienia*.

Wśród tysięcy pielgrzymów, którzy w jubileuszowym kontekście nawiedzili Ziemię Świętą, znalazła się grupa kapłanów polskich studiujących w Rzymie i mieszkających w Papieskim Instytucie Polskim przy Via P. Cavallini. Ta wielce zasłużona dla Kościoła placówka przez kilkadziesiąt lat swojego istnienia wydała kilka pokoleń naukowców i duszpasterzy, starannie przygotowanych na różnych uczelniach rzymskich do posługi w ojczyźnie. Aktualnie jej rektorem jest ks. Zbigniew Kiernikowski i to jego zaangażowanie oraz życzliwość umożliwiły to niezwykle pielgrzymowanie. W serii „Biblioteka Pielgrzyma”, zapoczątkowanej w 1996 r. wydaniem przez Oficynę Wydawniczą „Vocatio” książki *Głosy Ziemi Świętej*, stanowiącej zapis przeżyć polskich dziennikarzy radiowych, ukazało się wydane drukiem świadectwo pielgrzymki Papieskiego Instytutu Polskiego, odbytej w dniach od 29 II do 12 III 2000 r. Znamienne, że doszła ona do skutku na krótko przed narodową pielgrzymką polską, której przewodniczył kard. Józef Glemp, oraz jubileuszową pielgrzymką Jana Pawła II do Ziemi Świętej.

Pielgrzymkę poprowadził ks. Jacek Kucharski, doświadczony przewodnik po krajach biblijnych i mieszkaniec Papieskiego Instytutu Polskiego. „Fakt zaś, że uczestnikami pielgrzymki – czytamy we *Wstępie* napisanym przez ks. Z. Kiernikowskiego i ks. J. Kucharskiego – byli księża studiujący różne nauki z zakresu teologii i dziedzin z nią związanych, w szczególności nauki biblijne, dawał okazję do szerokiej wymiany myśli i naukowej konfrontacji. Pobyt w miejscach związanych z poszczególnymi wydarzeniami biblijnymi i obserwacja konkretnych obiektów archeologicznych stanowiły wyzwanie do przedstawiania różnych opinii i teorii na ich temat” (s. 6). Ślady tych dyskusji są wyraźnie widoczne w książce, świadcząc, że pielgrzymka miała też charakter naukowej podróży studyjnej, która na wiele sposobów ubogaciła jej uczestników.

Pielgrzymowanie objęło najważniejsze miejsca Ziemi Świętej oraz Synaj. Jego szlak pokrywał się z programem realizowanym od prawie dziesięciu lat przez warszawski ośrodek Duszpasterstwa Pielgrzymkowego Księży Pallotynów, który prowadzi ks. Roman Tkacz SAC. Przewodnik, ks. Jacek Kucharski, doskonale zna ów szlak i potrafi znakomicie wykorzystać jego walory religijne, teologiczne, pastoralne i turystyczne. Dzięki temu uczestnicy przeżyli wielką przygodę duchową i inte-

lektualną, która ukierunkowała i jeszcze bardziej ożywiła tak potrzebną im świadomość biblijną. Obaj wspomniani wyżej autorzy napisali na okładce, że ta książka to „swoiste kalendarium pielgrzymkowych dni, oddane przez teksty Biblii, najistotniejsze informacje archeologiczne i historyczne dotyczące miejsc i obiektów, ilustrowane homiliami, refleksjami oraz poezją, a zarazem jedynym w swoim rodzaju przewodnikiem po Ziemi Świętej oglądanej i przeżywanej w sposób bardzo osobisty”. Zwłaszcza ten ostatni взгляд przesądził o tym, że chociaż na temat Ziemi Świętej napisano w ostatnich latach bardzo wiele, książka *Śladami Jezusa* potrafi zainteresować czytelnika i ukazać mu te aspekty pielgrzymowania, których wcześniej być może sobie nie uświadamiał. Z wielkim pożytkiem sięgną po nią ci, którzy odbyli podobną pielgrzymkę oraz znacznie większa liczba wierzących w Jezusa Chrystusa, dla których pielgrzymowanie do Ziemi Świętej na zawsze pozostanie marzeniem.

Istotną specyfikę pielgrzymki stanowiło to, że odbyli ją kapłani studiujący w Rzymie, a więc owocnie wprowadzani w rzeczywistość i posłannictwo Kościoła powszechnego. Tę świadomość widać na każdej stronicy, gdzie mamy do czynienia z opisami spontanicznych reakcji i zachowań, a zarazem pogłębioną refleksję duszpasterską i naukową. Każdy z uczestników brał czynny udział w tym pielgrzymowaniu, przygotowując homilie bądź wprowadzenia czy objaśnienia do danego miejsca albo sanktuarium. Ogólną atmosferę dobrze oddają spostrzeżenia poczynione na kanwie opowiadania o pobycie na Taborze, gdy jeden z księży mówił „w tak zajmujący sposób, że naprawdę chciałoby się tu pobycić jeszcze dłużej...” (s. 66). Pełne głębokich treści są homilie wygłaszane codziennie w różnych sanktuariach. Nie było to łatwym zadaniem, zważywszy, że grono słuchaczy stanowili głównie koledzy.

To ważne i wzruszające świadectwo odbytego przez grupę kapłanów-studentów pielgrzymowania jest tym cenniejsze, że kilka miesięcy później, pod koniec września 2000 r., na terenie Ziemi Świętej wybuchła nowa intifada, która już pochłonęła setki ofiar śmiertelnych przede wszystkim wśród ludności palestyńskiej. Sytuacja polityczna skomplikowała się tak dalece, że ruch pielgrzymkowy do Ziemi Świętej prawie ustał, zaś pobyt w niej stał się wręcz niebezpieczny. Pokazuje to, jak kruchy jest tamtejszy pokój i jak niepewne pielgrzymowanie, które w każdej chwili można uniemożliwić, czy bardzo utrudnić. To, co naprawdę najważniejsze, dokonało się we wnętrzach uczestników, którzy – jak tysiące innych pielgrzymów – kończyli swój pobyt ci sami, ale nie tacy sami. Wróciwszy szczęśliwie do Instytutu Polskiego w Rzymie mieli wspólne odczucie: „Ojczyzna Boga stała się poniekąd naszą... Zostawiliśmy tam swoje ślady... Przetrawa w nas” (s. 183).

ks. Waldemar Chrostowski, Warszawa